

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 stycznia 2019 r. , znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał H. L. emeryturę od 12 grudnia 2018 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego oraz wskazał, że w związku z przyznaniem emerytury z dniem 12 grudnia 2018 r. ustało prawo H. L. do renty z tytułu niezdolności do pracy. W treści decyzji wskazano, że do obliczenia emerytury przyjęto: kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego o wartości 460 493,76 zł, średnie dalsze trwanie życia tj. 218,40 miesięcy. Wyliczona emerytura wyniosła 2 108,49 zł (460 493,76 /218,40). Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że zgodnie z art.21 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po 31 grudnia 1948 r., który przed dniem 1 stycznia 2009 r. wykonywał przez co najmniej 15 lat pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że do pracy w warunkach szczególnych zaliczono okresy pracy wnioskodawcy: od 15 listopada 1972 r. do 15 lutego 1973 r., od 21 stycznia 1974 r. do 1 października 1977 r. oraz od 10 października 1977 r. do 6 września 1980 r. w (...) łącznie 6 lat , 10 miesięcy i 11 dni. Do pracy w warunkach szczególnych nie zaliczono okresu od 20 października 1980 r. do 5 lutego 1991 r. ponieważ świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z Zakładów (...) nie spełnia wymogów formalnych. Stanowisko upalacz odlewów wymienione w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach różni się od wymienionego w powołanym przez zakład pracy zarządzeniu nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r. Pod wskazanym punktem powołanego wykazu znajduje się stanowisko przepalacz gazowo - plazmowy i gazowy.

/decyzja k.6 - 7 odwrót plik I akt ZUS/

W dniu 1 lutego 2019 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie H. L. od ww. decyzji w której wniósł o ponowne przeliczenie emerytury z uwzględnieniem stażu pracy w szczególnych warunkach od 20 października 1980 r. do 5 lutego 1991 r.

/odwołanie k.3/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k. 4 - 4 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca H. L. urodził się (...)

/okoliczność bezsporna/

W dniu 14 grudnia 2018 r. H. L. złożył wniosek o emeryturę, po którego rozpatrzeniu Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał zaskarżoną decyzję.

/wniosek k.1 - 3 odwrót , decyzja k.6 - 7 odwrót plik I akt ZUS/

Wnioskodawca udowodnił 6 lat, 10 miesięcy i 11 dni pracy w warunkach szczególnych tj. od 15 listopada 1972 r. do 15 lutego 1973 r., od 21 stycznia 1974 r. do 1 października 1977 r. oraz od 10 października 1977 r. do 6 września 1980 r. w (...).

/okoliczność bezsporna/

W okresie od 20 października 1980 r. do 5 lutego 1991 r. H. L. był zatrudniony w Zakładzie (...) w K.. W powyższym okresie wnioskodawca zajmował stanowisko upalacza odlewów.

/świadczenie pracy k.4 plik I akt ZUS , dokumentacja osobowa wnioskodawcy k.17/

Zakład (...) w K. podlegał pod przemysł metalowy i zajmował się produkcją odlewów z żelaza. W spornym okresie obowiązki pracownicze wnioskodawcy sprowadzały się do odcinania nadlewów produkowanych w zakładzie elementów, za pomocą palnika acetylenowo - tlenowego (gazowego), celem nadania prawidłowego kształtu wykonanym odlewom. Powierzone obowiązki wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, wyłącznie na wydziale oczyszczalni odlewów. Wnioskodawca wyposażony był w okulary ochronne. W zakładzie pracy nie było przestojów, a wnioskodawca nie był oddelegowywany do innych prac.

/zeznania świadków : M. R. min. 00:07:29 - 00:15:32 , H. R. min.00:15:32 - 00:22:56 rozprawy z dnia 3 lutego 2020 r. , płyta CD k.48 , zeznania wnioskodawcy min.00:03:25 - 00:11:02 rozprawy z dnia 16 lipca 2020 r., płyta CD k.56 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:00:36 - 00:05:54 rozprawy z dnia 23 lipca 2019 r. , płyta CD k.21/

Zakład pracy wydał wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych, z którego wynika, iż pracował on w okresie od 20 X 1980 roku do 2 II 1991 roku na stanowisku upalacza odlewów wymienione w dziale XIV poz. 12 pkt 5 wykazu A stanowiącego załącznik do Zarządzenie nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 III 1985 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. (...) nr 1-3 poz. 1).

/świadczenie pracy k.4 akt ZUS i akta osobowe k.17/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie, czy H. L. przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Stosownie do art. 2 pkt. 5 i art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1924) rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15 – LEX 2044406).

Zgodnie z art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Artykuł 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,

2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W literaturze podkreśla się, że wykładnia przepisu art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 roku.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołująca się nie nabyła prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2020 r. , poz. 53), za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei art. 32 ust.4 ustawy emerytalnej stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Z §1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Podkreślić należy, iż organ rentowy uznał, iż wnioskodawca wykazał, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych w okresach: od 15 listopada 1972 r. do 15 lutego 1973 r. , od 21 stycznia 1974 r. do 1 października 1977 r. oraz od 10 października 1977 r. do 6 września 1980 r. w (...) łącznie 6 lat, 10 miesięcy i 11 dni.

W niniejszym postępowaniu wnioskodawca domagał się ustalenia, że taką pracę wykonywał także w okresie zatrudnienia w Zakładzie (...) w K. od 20 października 1980 r. do 5 lutego 1991 r.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011. 237.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia. W myśl §21-23 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r., III UZP 5/85 wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art.473 k.p.c., który stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udowadniane wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyr. SN z dnia 02.02.1996 r. II URN 3/95 OSNP 1996/16/239). Mając powyższe na uwadze podnoszony przez organ rentowy zarzut braku wykazania przez wnioskodawcę wykonywania pracy w warunkach szkodliwych wobec nieprzedstawienia stosownego świadectwa nie mógł odnieść skutku.

Dla rozstrzygnięcia spornej kwestii zasadnym stało się zatem ustalenie, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego w spornym okresie była wykonywana w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach, wszelkimi środkami dowodowymi, tj. na podstawie zeznań świadków, zeznań samej ubezpieczonej oraz dowodów z dokumentów przedłożonych w toku postępowania dowodowego. Z tych też przyczyn sąd dopuścił dowód z zeznań świadków, przesłuchania wnioskodawcy oraz załączonych akt osobowych.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji.

Analiza treści wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że do prac w warunkach szczególnych należą m.in. wymienione w dziale XIV pod poz.12 prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym.

Natomiast w dziale XIV poz. 12 pkt 5 wykazu A stanowiącego załącznik do Zarządzenie nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 III 1985 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego wymienione jest stanowisko przepalacz gazowo – plazmowy i gazowy.

Przyczyną nieuwzględnienia przez organ rentowy tego okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych był fakt, że wymienione w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach rodzaje wykonywanych prac są sprzeczne z powołanym przepisem resortowym tj. załącznikiem nr 3 do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r.

Argument organu rentowego jest w sposób oczywisty błędny. Zakład pracy wydał wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych potwierdzające taką pracę. Fakt nieco innego brzmienia nazwy stanowiska nie może mieć w tym wypadku znaczenia decydującego. Pamiętać należy, iż nazwy stanowisk pracy powstawały często znacznie wcześniej niż określające je przepisy i często różniły się w poszczególnych zakładach pracy, które samodzielnie tworzyły nomenklaturę stanowisk. Z tej też przyczyny cytowane rozporządzenie odnosi się do rodzajów prac a nie określa konkretnych stanowisk, których nazwy mogły się różnić.

Podkreślić jednak należy, że istotnym jest, jakie prace faktycznie w toku swojego zatrudnienia wykonywał skarżący oraz czy prace te są wymienione w cytowanym wyżej rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 roku, gdyż właśnie to rozporządzenie jest aktem prawnym, w oparciu o który należy orzekać, czy dana praca była pracą w warunkach szczególnych. Sama natomiast nazwa stanowiska nie może dyskwalifikować faktycznie wykonywanych prac w spornym okresie zatrudnienia.

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że w spornym okresie zatrudnienia wnioskodawca zajmował się wykańczaniem produkowanych w Zakładzie (...) w K. odlewów, a prace te w istocie sprowadzały się do odcinania nadlewów za pomocą palnika acetylenowo - tlenowego (gazowego), celem nadania prawidłowego kształtu wykonanym odlewom i były zgodne z ww. pracami określonymi w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. Co również istotne, wnioskodawca nie był oddelegowywany do innych prac, a powierzone obowiązki wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, wyłącznie na wydziale oczyszczalni odlewów.

W związku z powyższym, stwierdzić należy, że ubezpieczony wykazał, iż stale, a więc w sposób ciągły w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy świadczył pracę w okresie nieuznanym przez organ rentowy tj. w okresie od 20 października 1980 r. do 5 lutego 1991 r., co z okresem już uznanym przez organ rentowy daje staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze wynoszącym ponad 15 lat.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ §2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał H. L. prawo do rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego z aktami rentowymi.

30 VII 2020 roku.

S.B.